

ROMANIA LITERARA

APARE	DIRECTORI:	APARE
O-DATĂ PE LUNĂ	Al. Macedonski și B. Florescu	O-DATĂ PE LUNĂ

PREA TÂRZIŪ

Prea târziŪ! cuvânt îngrozitor ce-î răsună vecinic în conștiință.

Rubia cu rubia strânsese la o laltă lire împărătești, ferecate și lucitoare precum sunt cele strânse din camătă. Gologani cu cari își începuse meseria fuseseră repede însutiți, se schimbaseră mai ânteu în sfați, și la urmă, se înmiseră și înpuiaseră bucăți de aur, — unii de bucăți. Pe lângă aceasta, în sipetul ce 'i slujea de căpătâiu, zăceau scule nestemate, — spuzeală de rubine, înghiocire de mărgăritari și schinteiere albastră de safire.

Bani, scule, — el are acum avere, e aproape tot atât de avut ca și un împărat, dar scula sa cea mai de preț, fiica sa și unicul său copil, flămânzește adesca ori, și de ce trece, slăbește, obraji i se vestejesc și o apucă o tuse seacă.

El énsé, se scoală în toate nopțile ca să se răsfețe cu privilegiștea comorilor lui.

Și privilegiștea comorilor strânse îl împiedecă să ăude tusea fiicei sale.

Licărirea rubinelor și safirelor îl împiedecă să vadă frigurile din ochi sculei sale cele mai de preț, din ochi unicului său copil.

Și dacă obraji fiicei sale se fac mai galbeni, cum poate el să le bage de seamă, de vreme ce mărgăritarele lui sunt tot albe și frumoase, — mai albe și mai frumoase ca tot d'auna?

Și când totul e zis, când sgârcenia îl îngăduiește să aducă un doctor, bătrénul medic cleaténă capul:

„Prea târziŪ! E prea târziŪ!“ spun ochi omului de știință, și în odaie se aude un suspin mai lung, — e cel din urmă suspin

al bietei copile; — „E prea târziu! E prea târziu!“ răsuna în sfârșit și în conștiința cămatarului, — dar ferestrele odăiei sunt deschise și un fel de formă albă isbucnește afară sorbită de razele soarelui de Maiu, — e sufletul celui mai de preț dintre mărgăritari ce a strâns.

Numai pentru a se săpa o groapă nouă nu este târziu nici-odată.

EDUARD M. ADAMSKI.

LA MORMENTUL VĒRULUI MEŪ VICTOR DRĂGULIN

În a tinereții vreme vântul morții ne'mpăcat,
Te-a trimes în pribegire sus în cerul azurat,
Nemiloasă este moartea când ea rupe cu grăbire,
Floricea răsărită în a zorilor ivire!

Maica plânge, tatăl geme, ochi noștri lăcrămează,
Fie-care te privește și tot nu-î vine să crează
De-a 'nghetă a ta simțire de te-ai despărțit de noi,
Când erai așa de tânăr și scutit d'orî ce nevoi!

Și de ce nu-î cu puțință? și de ce adânca jeale?
N'ar putea se te întoarce ear pe-a tinereții cale,
Căci abia în astă lume îți luaseși un avânt
Spre mărire și splendoare nu spre groasnicul mormânt!

Dar nici lacrămile calde și nici țipet de durere
Nu pot se ne dăruescă visătoarea mângăcre;
Zorile ear se revarsă, luminând albastru cer,
Numai omul dacă pierde se afundă în mister!

Stergeți plânsul, el trăește, căci un om atunci dispăre,
Când n'a cunoscut pe nimeni, trăind singur în uitare
Un părtaș al lașității ar dispăre înainte
De-a intra ca o fantomă prin-tr'e negrele morminte!

Victore! la revedere! în a inimei simțire
Până ce vom fi alături, voi păstra o amintire

Din copilăria noastră până erî așea sglobie,
Suvenerile'tî iubite îmi remase numai mie!

Și imagina'tî, de-acuma va trăi în mintea noastră,
Luminându-ne și calea ca o luminoasă astră,
A ta inimă curată revărsat-a simpatii,
Sfărâmând și bariera ce desparte morți de vii!

În a tinereței vreme vântul morței ne 'mpăcat
Te-a trimes în pribegire sus în cerul azurat,
Nemiloasă este moartea când ea rupe cu grăbire
Floriceica răsărită în a zorilor ivire!

1888, Aprilie.

A. GEORGIAȚ - OBEDEANARU.

INTRE COTEȚE

Prietenului meu B. Florescu

(URMARE)

Pompieri, se puseseră pe lucru, spărseseră ușile, se repeziseră înăuntru, și printre fum, țêrrăiseră peste focar puțina apă ce 'și putuseră procura. Tulumbuirea, în asemenea condițiuni, rămase fără efect; în curênd, flacările, ațățate de curentele de aer ce se deschiseseră, se ridicară roșii. Unt-de-lemnul, lumînărăria de ceară, — rezerve ale sfintelor slujbe, — contribuiră la dezastru. Gratiile tavanului, grinzile, ușile, ferestrele, ardeau de tôte părțile. Dușumeaua, se povîrni în pivnițe; coperișul, nimic de jur înprejurul bisericeî, îl urmă într'o clipă. Fu o surprare sgomotoasă în mijlocul unui foc de artificii: stele albastre și rachete stacojii printre palpitările schinteilor ce se încruciașu supt întunerice ca niște insecte de aur. Biserica, — atunci când nu era mascată de fum, — re-apărea neclintită printre pânza mișcătoare a flacărilor. Crucea ei, superbă în vârful frontatului triunghiular al amvonului, nu era apropiată de foc de cât pentru a fi transfigurată.

O întrecăgă spuzcală de pietre scumpe, brilante și safire, se mișca de la amêndouê extremitățile ei către centru. O parte din

copaci Cișmegiului și casele de pe ulițele din vale, se scălda în tr'o auroră sângeroasă, sau, dupe cum bătea vântul, reintrau în noapte recuceriți de întuneric. Pompieri cari, câtă-va vreme, se mântinuseră pe creștetul zidurilor șovăitoare, le părăsiseră centralizându-și acțiunea tulumbelor pe biserică. Apa, sosea acuma, înbelșugată și liniștitoare. Strigătele sacagiilor, ale sergenților de ulițe, ordine date scurt, sgomotul mulțimei ținută la distanță, noui surpări ale coperișului, pâlpairi de artificii noi, se încrucișau între cele două povârnișuri al dealului. Găinăria lui Vergea, crezând că se luminează de ziuă, se deșteptase; cocoși băteau din aripi, găinile se piguleau; apoi, care girăind, care cutcurezând, închideau și redeschideau ochi.

Jos, în uliță, capete, se întorceau de acea parte. Dintre mulțime, unii, poate și aduceau aminte, de traiul de țară, de vremea copilăriei, de frumoasele idyle câmpenești ce adesea rămân neșterse din cugetare chiar dupe ani de orășenire, chiar dupe ce s'a îndurat grozavele necazuri ale vieții pământești, — viață blestemată. Cu toate aceste, nu e părinte cu dare de mână să nu și introducă copilul într'ênsa cu tăbe și cu lăutari.

Imprejurul bisericeii, focul învins, murea între pereți scrumiți ai chiliilor. Pompieri, ieșeau din întunec mai rar; cei mai mulți, cu fețele încă vâpăiate, dintr'un salt, se svêrleau pe furgoane. Strengari de mahala, băiețandri de la trei-spre-zece la cinci-spre-zece ani probabil în dorința de a se iniția din vreme în traiul și în moravurile de cazarmă, se foloseau de faptul că ajutaseră la pompe pentru a fi pe capra câte unuia.

La urmă, în fuga cailor lăsați în voic, prematuri derbedei, își puneau ciupercile de pâlării pe-o urechie, șuierau printre dinți, se soldăteau din puteri. Locașul sfânt, între chiliile lui incendiate, rămânea ast-fel, în urmă, dar, câți veniseră și câți plecau, se duceau urmăriți de ochi de jărativ clipitor ai ocolitorului șir de fe-restre.

Ulița, reintra cu nctul în pace. Marghioala, ce mulțumea lui Dumnezeu că scăpase biserica ne-atinsă se hotărea să mai tragă un pui de somn, fie-care, își reintegra domiciliul, și paserile, înăuntrul cotețelor, recădeau în piroteală. Gardiști, pentru a și ține de urât, reincepeau să fluiera. Fugară de școală, îngâmfăți fiind-că

găsiseră adăpost pe la diferite gazete politice ale timpului, crezându-se deja bărbați de stat sau poeți satirici de frunte, primejdii pentru guvern, luați fluierile polițienești drept semnale, se credeați urmăriți și își ridicau gulerele de la haine.

Vergea, reintrase și dănsul în casă, dar în acea noapte, nu mai putu să închidă ochi. Visurile ce îl turburaseră, bucuria că detese de bani, starea lui de nevrozare urcătoare, se împreunău să îl arunce într'o neliniște hysterică. Fără îndoială, nu ântăia oare, se pasionase el pentru o cauză mare. De copil, iubise natura în multiplele ei manifestări vii. Și, această dragoste a sa, o tradusese în fapt încă de la două-spre-zece ani. Dar, pe atunci, părinți lui trăiau. Stavile, îl împiedicau pe fie-ce moment să își urmeze vocațiunea. Tatăl său, pe care un profesor isbutise să îl scoată din minți, abia târziu, se înduplecase să îl înstăpânească peste o odaie spre a se îndeletnici acolo cu așa numitele lui „studii dupe natură“, — cel puțin, acesta era titlul cu care, dascălicul, botezase aplecările băiatului. Pandele, fără să se turbure de ne-ajunsuri, făcu cel ântăi pas pe calea științei prin creșterea și înmulțirea furnicilor. În timp de peste două ani, odaia lui, schimbată în furnicar, înflori și prosperă. Furnici cu aripi, — fără aripi, — negre, — — castani, — roșcate, — umplură casa, curtea, grădina, — nu mai lăsară loc pe care să nu îl negrească cu miile. Musuroaie, rășăreau pe unde cu gândul nu gândea: în răzoarele cu zambile, lângă puț, în pragul ușilor. Prin odăi, furnicele, țeseau dintre scânduri cu miile. De geaba, pe dușumele, se turna gaz. Insectele, fără ca bătrânul Vergea să știe de unde s'a potopit peste el plaga, — se ținea dîră. În ziua în care află adevărul, mânia, stacojie și vîntă, îl strânse de gît înainte de-a apuca să zică un cuvânt.

Pandele, căit dar tot într'o vreme bucuros, pe de o parte jertfi furnicele memoriei tatălui său, pe de alta, încăleacă cu hotărîre pe Ducipalul noii sale pasiuni. Gândaci de mătase succedară furnicilor. Infecțiunea molipsi aerul casei. Paturile de scânduri, suprapuse, se ridicau pînă la tavanul odăilor. Din nenorocire, furnicile, ne-stîrpite bine se reîntorceau. Frunzele de dud, une-ori crude, alte ori bătute de chiciură, măreau calamitatea. În câte

cinci odăile, viermuși mureați. Puțină isbutilă se urce pe tufe, se se închidă în gogoși.

Când Pandele împlini douăzeci și două de ani, epocă la care, mă-sa, apusese la rândul ei, dânsul, își terminase seria de studii asupra insectelor inferioare, trecuse la broaște, la șopârle, la pești, și, de pe atunci, se pregătea să vîndă una din cele trei moșii agonisite de munca părintească.

Asoțirile de idei ce 'l sileau în acea noapte se re-urce curentul vîetei, îl făcuseră să se vadă copil. Își retrăi ceas cu ceas zilele scurse. Tată, mamă, rude, camarazi din ani săi blonzi, păreau, în mijlocul reacțiunii ce 'l mișca, reîntregiți, — de față... „Nu, de sigur felul său de viață nu fusese al unui om în toată firea.“ Ce 'l mira, era faptul că nu 'și detese seama din vreme despre adevăr. Cu cartea ce învățase, n'ar fi putut și el să însemneze în lume ce-va, — să 'și facă un rost ca orî care? Flecărescu, desmeticul din gimnaz, odinioară într'o clasă cu dânsul, — nota trei în cursul anului, iar la examen, cea trecătoare de milă, — n'ajunse deputat? Se mai vorbea prin gazete de cât de el? Nu se spunea chiar, că are să fie chemat la minister?

Deputat?... Ministru?... Să se ție de mofturi, — astăzi cu roși, mâine cu albi, poimăine... „independent“, dupe poimăine, iar roșu, apoi din nou alb, ba cu Vodă, ba contra lui Vodă? — nu zău! să 'l fie de bine lui Flecărescu, dar lui unuia, asemenea lucruri nu i-ar fi plăcut. Cu toate acestea, — și asta vezi așa e, — cine l'ar fi oprit să se însoare, să'si aleagă o nevestică, — știți — numai bună... să ajungă om cu greutate, tată de familie, căci, — drept vorbind, — de ce n'ar fi prăsit mai bine copiii de cât găini? Și cum i-ar fi iubit mititeii de ei! n'ar fi fost jucărie pe care să nu le-o cumpere, prăjitură să nu le-o aducă, catifea cu care să nu 'l îmbrace... Dar el, nu s'ar fi mulțumit cu unul-două... 'I-ar fi trebuit șcase, zece, douăspre-zece, — un batalion! Curtea i s'ar fi bătătorit de dânsi ca în palmă, s'ar fi jucat de-a „mama gaia“, de-a ascunsele. Câte-o dată, vara, le-ar fi făcut smeie; ei l'ar fi înconjurat: „tată“, „tată“, — îl înconjurău deja, — iată-i: oachieși, plăviși, mai mari, mai mici, patru, cinci, opt, și încă patru și încă două... — „tată! tată!“ Ieșind de prin odăi, de supt lilieci, de dupe jigniță. Ce te faci înse, când se apropie iarna? Trebuesc haine,

ghîete, cărți. Profesori și doctori dau iureș casei, — pedagogia alternează cu clystirul, — cicăleli, strigăte, zăpăceală... Dădacele își ia lumea în cap, doica nu mai este de ținut, copiii se hănesc: unul, la școală, se adună cu băieții stricați, se dă la deprinderi rele, altul, se bolnăvește greu, moare. — Nu zău! Știa el ce e în-surătoarea, ce sunt copiii.

Cutecurezările cocoșilor vesteau reîntoarcerea zilei. Un fel de zare apărea între perdelele de cit și între ferestre, Geamurile se albăstreau. Intunecimea își pierdea densitatea: Inbucăturită, se retrăgea în cele patru colțuri ale odăicî. Mîntea lui Vergea se repopula de gânduri normale. Nu; de zece ori nu: Mai bine cu cocoșei și cu găinușele lui. Pentru ce s'ar descălugări? Pentru necazurile, desamagirile și desgustul ce l'ar aștepta în lume? E adevărat că nu cunoștea viața soțială de cât din auzite. Cu toate acestea, bune-oară el, n'ar fi un neghiob dacă nu s'ar folosi și de experiența altora? Fluturi, străluciri de o clipă, se află destui ce 'și ard aripile în flacăra ticăloșilor pămîntești...

Afară, era ziuă albă. Voios, se sculă, se înbrăcă, desprinse perdelele din ace, și, o lună dupe acea noapte, locul lui Năstăsachie cărciumarul, cumpărat, înmulțea cotețele, lărgea curtea și o făcea să coboare dealul de către partea apusului; singuri sgriptori împărătești de pe galbeni ce'i rămăseseră, se înpuținau. Intreținerea unei prăsilie ce 'și sporea numărul cu câte cincî-șase capete pe ceas, nu putea să dea alt rezultat.

Hypotecarea imobilului domiciliar, cuib al neamului său din tată în fiu, abia isbuti să îpingă lucrurile pînă la începutul lui Octombrie. De la acea dată, prăvălirea, alunecă pe povîrnișul ce ducea la prăpastie cu iuțea unui troian de zăpadă din vîrfurile muntelui înblondit de soare.

Scaun cu scaun, Pande, își desmobila interiorul pentru a'și hrăni păsărima. Marghioala, căreia i se suprimase chiar tainul de pîne, se supusese la regimul mamăligei, dar, într'o Duminică, își ridică lada de cu noaptea, o aruncă pe capra unei birje și se duse. În acea zi, Vergea își așteptă zadarnic cafea. Cercetări, în bucătărie, în curte, în odăi, îl convinseră despre adevăr. La nouă, amărît, vîntură dinaintea pridvorului fundul unei banițe, rămășiță de boabe descoperită din întemplantare și re-urcă treptele

scărei, cu capul gol de gânduri. Dupe el, ușile rămânând deschise, casa, lua înfățișarea unei locuințe în care, cineva, a murit curând.

Dar în curte, — de astă-dată acoperită în lung și în larg cu cârduri domestice de paseri, — glăsurile pântecelor flămânde în-prăștiau mâni; fulgi de ninsoare fluturători de o jumătate de ceas, îndesiți și micșorați, picurau cu înțepări usturătoare. Cotețele nu mai încăpeau înpopularea, frigul rebegea; găinile și găștele își ascundeau în pene când un picior când celă-l-alt; păuni cobeau a sărăcie, și a pustietate. Curcani, revoluționarii și răstiți, umblau de colo colo. Infoiați, cu coadele rotunjite, ei se adunau, întocmeau, batalioane și păreau munciți de o idee ne-strămutată. Din când în când, dintre rëndurile lor pistrițe, câte unul, trupeș și moțat, se deslipea, alerga către tabăra căștelor, le rățoia ordine și lozince. Alți, repeziți printre găini și puice, luau înțelegere cu cocoși, fraternizau cu bibilicele, cu păuni, organizau rēsmelița, hotērau ceasul. Consunanțele aziatice ale comandanților se multiplicau. Rēbdarea trecuse peste margini: propaganda, — guturală sau vocalizantă, — punea comunitatea în mișcare. Găște, cocoși, curcani, găini, rațe, claponi, pēne și puii nescuturați âncē de puf, se uneau în principiu... „Da, Vergea trebuia exterminat: cel mai puțin, scos din casă și dat afară pe poartă. Călduroase și încăpētoare, opt odăi, aparțineau mai cu drept unei obște de cât unui om. Afară de aceasta, dacă nu se știa volnic să le hrănească, de ce le adunase, le părăsise și le învățase cu binele?”

Intocmai pe nesimțite, ordinea de bătaie fu cea care se obișnuște în mișcările ofensive. Corpul principal al armatei, patru divizii de găini, formau centrul. Cocoși de țară, bibilicele și curcile, nregimentați în cadrele cavaleriei se repărțeau pe amēndouē flankurile. Batalionul sacru, cel căruia i se dăruia gloria de a pătrunde în cetate în urma găștelor, compus din rațe și rățoi, măcānea de nerăbdare, mascat de găștele desfășurate în tiratorii pe tot frontul armatei, și ce, la un moment dat, aveau instrucțiunea de a se concentra pentru a constitui ântēiele scadroane de atac. Curcani, păuni, un număr oare-care de cocoșei turcești, toți comandați supremi, ca ofiteri ce înființau marele stat-major, se pregăteau să domineze și să conducă lupta de la adăpostul unui coteț, isbānda sau peirea unei cauze atērnēnd de dēnși, și căpeteniile,

fiind datoare a nu se expune. Astfel, comandanți, împreună cu rezerva, o brigadă de cloști și două regimente de claponi, nu și vor muta cartierul-general pentru a ocupa locul cucerit, de cât atunci, când va fi statornic că dușmanul a fost expulzat.

Noaptea se lăsa cețoasă. Șirurile de felinare, se aprindeau. De pe deal, ele se încrucișau de-asupra Bucureștiior, îl presărau cu meteore roșii, galbene, cu figure geometrice, orizontale, și aproape perpendiculare, ce, în depărtări, se grupau în hieroglife de fiacări. Supt întunec, zăpada de pe trotuare, se nuanța cu albastru. Cea de pe mijlocul ulițelor, morfolită de trăsuri, tărrea printre casele capitalei dărta ei cafenic.

Statul major, ce la adăpostul unui coteț depărtat, chibzuia în permanență găsi cu cale să dea semnalul atacului fără să aștepte ca ulițele să intre în stăpânirea gardiștilor. Un curcan țanțoș dar căzut de bêtârnețe, era cel care însemnase mai mult la o acțiune imediată. Știa că cu poliția nu e de glumit, că vara de la opt și iarna de la cincî, București, sunt ai gardiștilor. Despărțirile comisariale îi erau cunoscute: în tinerețe, abia scapase ciont din mâna unui epistat, care, afară din poarta curței, îl prinsese în flagrant-delict cu o cîrcă.

Insistența invalidului reduse opozițiunea ce i se făcea de minoritatea consiliului de răsboi.

Răpciugos de și răsunător, glasul cocoșului turcesc ce urmă să dea semnalul suprem, cutcureză: o dată, de două, de trei ori.

Gâștele, ce acopereau armata cu desfășurarea lor semi-circonferențială, înaintară de la cea ântâiu fanfară. Une: cea care ocupa centrul jumătăței de cerc, se aventură pêne la treptele de scânduri ce urcau în pridvor și se crăcăni peste fie-care în mijlocul linișteii amenințătoare ce înfășura casa. Faptul eroic, îndeplinit supt ochi batalionului sacru, puse pe rătoii în mișcare. Flancat de cavalerie, grosul armatei, se sbuciumă la moment, iar la cincî-zece de pasuri de pridvor, se rëndui în coloane de asalt. Dintre ofițeri, uni, ar fi vrut să domolească avântul. Dupe judecata lor, entuziasm, se cuvenea să fie păstrat pentru mai târziu.

Curentul prea mare, tărrea pe toți.

Companiile din frunte, apucate dintre zidurile casei și soldățimea ce le sosea în spate, căzură. Piurile rupeau inima. Desordinea se

generalisă... Statul major ce asista la catastrofă, căuta de geaba se-și dea seama de cauza ce o produsese. De dupe cotețul unde se afla, îngrozit și crezând că dușmanul a operat o ieșire, că a repurtat victoria, cutcurigă semnaluri de retragere. Situațiunea lui era critică. Rezerva îl părăsise de la începutul acțiunii. Cu câteva câprării de găini de realizare, statul-major, dete, în sfârșit din aripi, mișcă din picioare, o răsni la fugă și se val-vârteji de vale.

Dezastrul, dinaintea pridvorului, se mărea. Soldați, nu mai recunoșteau pe șefi. Cercau să scape din înbulzeală și nu-și puteau croi drum. Găinile cădeau peste cocoși, rățoi peste găște. Luptători, fără oșebire de sex, se înhățau. Fulgi penelor sburau. Neschilodiți scăpară puțin și mai mult de o viață ilustră se curmă acolo.

Cu toate aceste, un număr oare care dintre găștele ce atacaseră la început, rățoi, găini, jumătatea unui batalion de curci, câte-va plutoane de bibilice, cincî-zeci de cocoși, străbătuseră în pridvor. Ele, dupe ce pe rând ocupaseră sala, salonul și sofrageria, din odaie în odaie, pătrunseseră în iatac. În momentul ântâi, Vergea adâncit în gânduri, nici nu-și ridicase capul. Pământul se învârtise supt el de dimineața, îl simțise că-i fuge de supt picioare, și, acum, se beatifica, înlemnit în prodromele estetice ale sfârșitului. Atunci, în odaia umplută de bestii, se petrecu un lucru nepomenit. Escaladat de găște ce i se încleștau de pantaloni, în mijlocul bibilicelor, al curcilor și al cocoșilor ce i se aruncau în cap, orbit de unul, cu urechia spintecată de altul, Pandele, voi să se scoale. Căzu, se înălță, re-căzu. Cu obraji șiruitori de sânge, instinctul animalității îl repunea pe picioare. Turbarea îl reîntrema. Vedeă roșu și era cutremurat de hohote de râs. Înprejurul său, puice, troncâneau repezite de scânduri; găște și curci crau date de pereți pene li se sleiau creieri. Striviți de cisme, rățoi și bibilicele, care morți, care cu cotoaiele rupte, se înșirau de la pat la ușă. Bătălia părea pierdută. Năvălitori goleau odaia. De Pandele nu se mai agăța de cât un mic număr de curci. Un cocoș turcesc, roșu și de o statură neobicinuită, proclat ce pene aci nu participase la luptă, i se năpusti ensă în obraz și un răcnet de durere sfâșie noaptea.

Acoperindu-și cu o mână ochiul, pe care cocoșul îl crăpase

dintr'o lovitură de cioc, cu cea-l'altă, apărându-se cum putea, Vergea, ieși în pridvor, iar de acolo, atacat de mulțimea ce se desmeticise, coborî spre poartă, și o fuli afară, condus și petrecut în uliță de alaiul triumfal al curcilor, de sisăitul găștelor, de cutecurezările monstruoase ale cocoșilor....

—Cocoș! m'am făcut cocoș! răspundea el a doua-zi vecinilor care'l găsea lungit pe una din lavițele cărciumei, ce de astă-dată, se ducea de-a berbeleaca cu uliță cu tot, către Cișmegeiul mocirlit, către dezolațiunea fără margini a creçilor fără frunze și a cearceafului de zăpadă întins peste fața grădinei ca peste un catafalc.

Iar pănă ce, prietenul său Nichiforescu care'î luase curatela, găsi un muștereū pentru casă, dēnsa, cu înțelegere deplină, fu stăpānită de bunele paseri, de găște și de curci, de rățoii din batalionul sacru, de bibilice, de claponi, de găini și mai ales de cocoșul roșu din această poveste.

A. MACEDONSKI.

—*сроч*—
BCU Cluj / Central University Library Cluj

VRĂȘMAȘUL MEU

*Când sub gene plânsul nu mi se mai curmă,
Când nici chiar durerea nu m'a prefăcut,
Când am mângăere momentul din urmă,
Când blestem momentul care m'a născut;
Când însăși durerea de chin mă desface,
Când destinul vicel, vine, vine greū,
Atunci când am prieten mórtea care 'mî place,
Singura „speranța“ e vrăjmașal meu.....*

Demetru Demetrescu.

—*сроч*—

LEGENDA VIȚEI

Dionisos (Bacchus) când era mic făcu o călătorie prin Stelada pentru a se duce la Naxia.—Drumul fiind lung și el obosit, se așază jos să se mai odihnescă, Pe când ședea ast-fel zări la picioarele sale o plantă mică, care-i plăcu așa de mult, că o scose din pământ ca să o planteze la el acasă.

Sórele arđend prea tare, și temându-se ca planta să nu se usuce pină acasă luă un os de pasere în care o băgă.

În mâna tinărului deș însă planta creștea repede de tot așa în cât rădăcina începu a eși din os afară.

Atunci luă un os de leu în care vârî plantu împreună cu osul de pasere.

Planta însă crescând mereu așa că eși și din osul de leu. — Atunci Bacchus luă osul unui picior de măgar în care puse planta împreună cu cele-lalte două óse.— Sosind la Naxia și voind să scótă planta din óse pentru a o sădi, veđu că ı e imposibilul de óre-ce rrdăcina să prinsese așa de tare încât ca să o scótă trebuia să o rupă. — O sădi atunci cu óse cu tot.

Planta creșcu repede de tot și spre marea sa bucurie făcu niște ciorchine pe care storcându-le scóse deliciosul vii.

Atunci observă cu mirare că la început când bău puțin deveni vesel, ușor și începu să cante ca o pasere; când bău mai mult se întări și deveni vioi ca un leu, iar când beu prea mult capul i se plecă în pământ ca și la măgar.

G. Al. B.

A Q U A R E L E

I

LÂNGĂ VATRĂ

E noapte; urlă crivățul prin pădure; călătorul își grăbește pasul, și gândurile negre îl frământă: fără voce și vin în minte Vârcolaci, Strigoii și Stafii. Pare că sufletul morților geme printre arbori. O lumină se arată: e o colibă de muncitori. Se apropie cu încredere călătorul, dar înainte de a intra, prin crăpătura ușii, se uită cu sfială. În vatră e foc; familia șade împrejurul unei mămăligi. Un bătrîn moșneag ia o bucată. Un milițian întinde o ploscă unei tinere femei: ea râde și ochii săi arată foc și iubire. Câinele ridicându-se pe picioarele de dindărăt, linge încet mâna bătrînului, care tăcut și gânditor, privește cu dulceață tânăra pereche. Iarna e pe părul lui, dar are primăvara în inimă, căci priveliștea ce vede îi reaminteste timpul tinereții. Călătorul împinge ușa colibeii, zicându-și: „Pot intra fără frică unde domnește iubirea.“

II.

DAȚI SĂRACILOR

Dați săracilor în toate timpurile: dați-le mai ales în timp de iarnă.

Căsuța e pe jumătate îngropată în zăpadă. Fereastra e lipită cu o hârtie, care sbârnea la vânt; pe coș abia esc nițel fum. Bătrâna bunică tremură sub un zăblău numai sdrențe, în patul pe care a pironit-o boala. Două copii, două umbre, plâng trântiți lângă dînsa. Unul zice: „Mi-e frig“, cel-alt șoptește: „Mi-e foame, mamă.“ copiii, de și tinăra, a îmbătrânit de nevoi și griji, de când, Mama a rămas văduvă. Ne-mai avînd nici o speranță ca șade pe o laviță, cu capul răzămat de mână, cu o privire stranie și întunecată, bătrâna se înfieră; ar vrea și n'ar vrea săi ghicească

gândul. Ce n'ar face o mumă ca să-și scape copiii? Ușa dărăpănată e împinsă. O doamnă, un domn se arată. Mila e scrisă pe fața lor. Ei aduc de mâncare și bani.

Iată copiii scăpați de moarte, poate și muma lor de rușine! Oh! dați săracilor în toate timpurile; dați-le mai ales în timp de iarnă!

III.

CONTRAST

Natura în acea zi strălucea plină de grația primăverii născânde. Aerul era îmbălsămat de mirosurile florilor pe jumătate deschise. Pe marginea cuiburilor ascunse în frunziș, păsările cântău. Fericită de a trăi, firea întregă tresărea. Pe o potecă, plină de umbră și de mister, înaintează, însoțit de plînsurile și țipetele mumei, alaiul unei fete. În acciaș potecă priimise, nu de mult, confuză și roșindă, destăinuirea unui fraged amor. Un tânăr privește: ochii nu-i plâng dar jalca e în inima lui. Tristul alai trece: dînsul, șezând pe o piatră, stă nemișcat și-l urmărește cu ochi.

IV.

COPILUL

Ciripitura păsărilor s'a liniștit în tufiș; copilul are să adoarmă, pe când mumă-sa i cântă cu dulceață. De odată, scînteetoare și veselă, steaua de seară se aridică de-asupra colinei albăstrue; copilul încântat întinde brațele spre dînsa, și neputînd să o prinză, plînge. „Ce nebunie! Va străbate oare acest astru spațiul spre a se coborî ca să-și îndeplinească pofta? Ast-fel grăește bombănind rațiunea tatălui, și copilul plînge și mai tare. Dar frageda mumă zice cu un surîs: „Da, frumosul meu îngerăș, vei avea steaua. Ca să nu fie vestejită când te vei deștepta, voi merge la zori să ți-o culeg; dormi și pe leagănul tău o vei vedea mâine.“ Și în visul său, copilul posedă frumoasa floare a cerului.

V.

FETIȚA

Treccam prin Cișmegiū. Întâlnii o femeie care ținea de mână o fetiță: „Mamă ascultă, ascultă.“ Ș'o trăgea de mână. „Mamă,

sticletele, sticletele meū care a sburat! Cāt de dulce cātă! Dă-mi-l; dă-mi-l, mamă.“ Ş'o trăgea de mână tērrīnd-o spre lac. Muma o reţinea. Mē apropiasem surfīzēnd. Zārii lacrāmī în ochiī mamei. Uimit privii copila; era oarbă.

VI

IN PĂDURE

Când ajunsei în acea parte a pădurei, vėjui că desime frunzişului forma ca un continuu acoperiş în care abia mai pătrundea semi-transperanţa întunericului nopţei. O rază a lunei îşi făcuse loc cu toate acestea, şi venea nerēsfrīntă să isbească drept în piciorul unui arbore, aruncând palida-ī lumină pe două copilaşi italieni ce dormeau îmbrăţişaţi adormiţi de osteneală şi de foamc.

B. Florescu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EPIGRAMA

DOAMNEI **

*Îmi ceri un julnic epitaph
S'e'l puī pe-o groapă prea iubită,
Că ţi-este inima sdrobotă
Doreşti s'ēnscrii pe cenotaph,
Dar Doamnă, porţi o pălărie
Ce costă două sute lei
Şi pot s'o iaū de mărturie
A'mi da o sută că nu prei.*

A. Macedonski.

CĂTE-VA DEFINIȚIUNI

- Pat.* — Tablă de înmulțire.
- Amor propriu.* — Balon plin cu vînt din care ese furtună la cea mai mică înțepătură.
- Etatea.* — Singurul secret pe care saū să-l țină femeile.
- Berărie.* — Corabia a lui Noe unde se vîd adunate mai multe spețe de animale ce se aseamăna.
- Bancher.* — Om care pentru a fi plăcut n'are nevoie nici de frumusețe nici de spirit.
- Comentariu.* — Arta de a înegri o scriere.
- Complimente.* — Schimb de minciuni.
- Cămăși.* — Contrariu opiniunilor politice. — Nimenea nu și le schimbă așa des cum își schimbă opiniile politice.
- Democrație.* — Oroarea de despotism împinsă până la tiranie.
- Resbunare.* — Soră naturală, dar nerecunoscută a justiției.
- Inotarea.* — Arta prin care-și prelungește agonia când cineva se înecă.
- Raci.* — Avertismentu pe care tineri curtezanī ar trebui să-l aibă în vedere cînd cocotele mîncă acest Crustaceu și să-și zică: „Și pe noi ca și pe dînși dupe ce ne mîncă ne aruncă.

G. Al. B.

Din cauza grevei lucrătorilor tipografi, Revista noastră nu a putut apare la timp. Cerem scuze abonaților noștri că nu i-am putut servi exact.